

Veřejná debata na pražské Libuši – jde čelit xenofobii tvrdými daty?

Jan Dítko

Abstrakt:

Článek shrnuje průběh prezentace výzkumu na téma segregace Vietnamců v městské části Praha-Libuš a následné veřejné debaty. Součástí textu je i stručný souhrn událostí, které zadání výzkumu ze strany Ministerstva pro místní rozvoj předcházely, a díky kterým se Libuš stala jedním z míst, kde v posledních letech probíhali nejžhavější debaty o integraci cizinců.

***

Je teplý letní podvečer 11. Června 2013 a tělocvičnu Klubu Junior na pražské Libuši postupně plní pestré spektrum účastníků. Stůl u vchodu je zaplněn lákavým občerstvením – nechybí „české“ chlebičky ani „vietnamské“ jarní závitky. Chystá se zde prezentace [výzkumu](#) o česko-vietnamských vztazích v městské části na jižním okraji Prahy, kde se od roku 1999 na ploše bývalého písnického masokombinátu nachází vietnamská tržnice Sapa. Výzkum si od katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy (PřF UK) nechalo zpracovat Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Důvodem, proč MMR výzkum objednalo, byla kritická situace (či alespoň její dramatický mediální obraz) v soužití vietnamských a českých libušanů v bezprostřední blízkosti tržnice Sapa.

V roli přednášejících je zde vedle výzkumníků Terezy Kušnirákové a Lud'ka Sýkory z katedry sociální geografie Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy (PřF UK) přítomný též současný starosta městské části Praha-Libuš Josef Koubek (TOP 09) či zástupci Ministerstva pro místní rozvoj Jiří Cée a Zuzana Jelenová. V publiku jsou lidé z neziskových organizací, které v Libuši působí, zástupci akciové společnosti Saparia, zástupkyně Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, obyvatelé Libuše české i vietnamské národnosti - maminky s dětmi, studenti, důchodci a další, ať už tolerantně či xenofobně naladěni účastníci diskuse.

Soužití Čechů a Vietnamců v Libuši se začalo komplikovat v roce 2008. Tehdy došlo v Sapě k rozsáhlému požáru a následně se začínaly objevovat stížnosti české majority na chování Vietnamců, a to zejména v souvislosti s bytovým domem v ulici Na Domovině 1, kde bylo několik bytů obýváno Vietnamci. Podle stížností adresovaných městské části mělo v tomto domě údajně docházet ke konzumaci drog, rušení nočního klidu, znečištění společných prostor a vůbec vznikat „vietnamské ghetto“. Úřad městské části Praha-Libuš to vyhodnotil jako bezpečnostní problém a jeho Bezpečnostní výbor zareagoval zřízením koordinační skupiny.

Situace se vyhroutil v roce 2010 – jeden z „českých“ obyvatel domu Na Domovině 1 pozval do Libuše štáb TV Nova, vedení městské části rozeslalo otevřené dopisy médiím, Ministerstvu vnitra či pražskému magistrátu. Signály z Libuše prý jsou jasné – v Libuši roste v důsledku přítomnosti Vietnamců kriminalita, podle tehdejšího starosty Mráze dokonce hrozí, že „[občané] vezmou vše do vlastních rukou.“¹ Přestože se policejní mluvčí Eva Kropáčková v dubnu roku 2010 vyjádřila, že „policie nezaznamenala žádný velký nárůst trestné činnosti v Sapě a blízkém okolí“,² zastupitelka a tehdejší vedoucí Výboru pro multikulturní soužití (!) v městské části Praha-Libuš, Pavla Jedličková, hovoří v souvislosti s Vietnamci o Libuši jako o místě, kde „není možné se pořádně kvůli hluku a smradu vyspat a kde rodiče mají strach pouštět své děti ven samotné.“³ Reakce národních médií na tyto poplašné zprávy byla, jak se ostatně dalo čekat, hysterická: Česká televize odvysílala reportáž nazvanou „[Domobrana v Libuši](#)“, deník Blesk otiskl článek „[Proti Vietnamcům chtějí založit domobranu](#)“. 10. května 2010 na mítinku konaném nedaleko tržnice SAPA vyhrožuje předseda Dělnické strany sociální spravedlnosti Tomáš Vandas, že do Libuše pošle vlastní „občanské hlídky“. ⁴ Mediální masáž spojená s rizikem, že situace využijí pravicoví radikálové ke skutečné polarizaci napětí, přiměla státní instituce se situací v Libuši více zabývat.

Výzkum: k segregaci nedochází

Právě v roce 2010 začíná v Libuši na popud Ministerstva pro místní rozvoj působit výzkumný tým katedry sociální geografie PŘF UK s úmyslem analyzovat zdejší situaci a doporučit zdejšímu Úřadu městské části praktickou politiku, která povede ke zlepšení vztahů českých a vietnamských obyvatel Libuše. Nejedná se o jeho první působení v oblasti soužití občanů ČR a imigrantů na lokální úrovni – obdobný výzkum byl z popudu téže instituce realizován také v Karlových Varech a v Benešově nad Černou.

Cílem výzkumu bylo zodpovězení klíčové otázky: dochází v městské části Praha-Libuš k rezidenční segregaci vietnamských imigrantů?

---

¹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/86074-v-prazske-libusi-hrozi-vznik-ceske-domobrany/>

² http://www.lidovky.cz/v-praze-libusi-hrozi-vznik-ceske-domobrany-proti-vietnamcum-prv-zpravy-domov.aspx?c=A100405_112852_ln_domov_tai

³ Martina Křížková – Mravenci v Libuši. *Nový prostor*, č. 361 Dostupné zde:

<http://www.novyprostor.cz/clanky/361/mravenci-v-libusi.html>

⁴ Viz. <http://www.dsss.cz/vandas-hrmel-v-libusi-proti-kriminalite-vietnamcu?newspage39=37>

Výzkumná zpráva na základě řady ukazatelů konstatuje, že k takovéto segregaci nedochází. Neexistují zde koncentrace Vietnamců, které by bylo možné považovat za rezidenční segregaci. Lokality s vyšší koncentrací Vietnamců (jednotlivé bloky obytných domů) netvoří rozsáhlejší kompaktní území. Rovněž situace na trhu s nemovitostmi netenduje k vytváření segregované lokality. Stávající koncentrace Vietnamců vznikly kombinací fyzické dostupnosti a finančních možností Vietnamců; Vietnamci tvoří 10-15% poptávky na trhu s bydlením v této městské části.

Základním argumentem, proč tomu tak není, je samotná povaha Sapy. Sapa je tržnice a jako taková se každý den zavírá. V jejím areálu se nenachází obytné prostory. Lidé, kteří zde pracují, žijí rozptýleni v přilehlých městských částech. V roce 2012 byl podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy 14,9%, z čehož 0,9% představovali Vietnamci. Podíl Vietnamců na obyvatelstvu městské části Praha 12, jíž je Libuš součástí, je 3,4%. V Libuši samotné žilo v témže roce celkem 1053 cizinců, z toho 487 Vietnamců, přičemž celkový počet obyvatel Libuše byl cca 10 000 lidí. Ačkoliv počet Vietnamců s bydlištěm v Libuši zůstává konstantní, celkový počet cizinců se zde oproti roku 2008 snížil zhruba na polovinu; důvodem byl odchod převážně ukrajinských migrantů.

Z výzkumu vyplynulo, že příčina nedorozumění mezi vietnamskými a českými obyvateli Libuše tkví v nízké vzájemné informovanosti. Z pohledu českých obyvatel pak výzkum identifikoval následující problémy, které souvisí se Sapou a potažmo s přítomností vietnamské menšiny:

1. Přetíženost městské hromadné dopravy ve směru Praha-Libuš a intenzita automobilové dopravy na ulici Libušská. Z příspěvku starosty Koubka i z přímých reakcí zástupců společnosti Sapia a.s. během debaty vyplynulo, že městská část jedná se společností Sapia o vybudování příjezdové komunikace do Sapy přímo z Kunratické spojky, čímž by se problém přetíženosti Libušské ulice vyřešil. V současnosti každý den do areálu Sapy vjede průměrně 5 000⁵ automobilů, o víkendu i dvojnásobek.⁶
2. Existence černých staveb v Sapě a přítomnost heren na území Sapy. Starosta Koubek ve svém příspěvku informoval o snaze městské části herny ze Sapy odstranit; zároveň konstatoval, že herny provozují podnikatelé českého původu, a nikoliv Vietnamci. Během debaty rovněž upozornil na to, že problematika černých staveb souvisí s širším problémem (ne)vymahatelnosti práva v ČR a jako příklad uvedl jinou černou stavbu na území městské části – plicní kliniku Lerymed provozovanou dr. Kašákem.

---

⁵ Viz

http://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX1BIQTcwNV96amlzdG92YWNpRE9DXzEuUERG/PHA705_zjistovaci.PDF

⁶ Pro srovnání: očekávaný počet vjezdů automobilů u zamýšleného projektu nákupního centra u nákladového nádraží Žižkov je 6 500 automobilů denně. Viz

http://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX1BIQTYzN196amlzdG92YWNpRE9DXzEucGRm/PHA637_zjistovaci.pdf

Debata – hlas lidu, hlas boží

Samotnou debatu, která prezentaci výzkumu následovala, lze hodnotit jako ukázkou demokratického přístupu úřadu městské části k veřejné správě a zároveň jako lakmusový papírek vnímání soužití etnických Čechů a imigrantů.

Starosta ve svém příspěvku během debaty nezastíral existenci problémů, které přítomnost Sapy přináší. Ve shodě s výstupy výzkumné zprávy však nevnímá jako jádro potíží vietnamskou menšinu samotnou. Evidentní je jeho snaha situaci řešit, a to spoluprací a diskuzí se všemi aktéry. Starosta si je zároveň vědom přínosu, který Sapa pro Libuš znamená. Sapu nahlíží jako atrakci a unikátní prostor, který do městské části přitahuje pozornost obchodníků, nakupujících i turistů. Sapa je zdrojem příjmů do pokladny městské části v podobě daně z nemovitosti (cca 1 mil. Kč v roce 2012). Tržnice rovněž generuje zisky v podobě daně z příjmu právnických osob, nicméně vzhledem k neexistenci živnostenského odboru na Úřadu městské části Praha-Libuš se tyto příjmy rozpouštějí v pokladně městské části Praha 12 a starosta je nebyl schopen vyčíslit. Na území městské části působí několik neziskových organizací zaměřených na problematiku integrace cizinců, jejichž činnost starosta vítá.

Jak se ukázalo, ani postoj českých obyvatel Libuše vůči svým vietnamským sousedům či Sapě není jednotný. Diskutující měli vlastní představy o počtech a chování Vietnamců v Libuši. Výzkum je jednoduše nevyvrátí. Jeden z diskutujících obvinil výzkumníky z nevyváženosti, vnímání Vietnamců jako přínosu pro Českou republiku a Sapy jako příležitosti pro městskou část mu přijde naivní, romantické a směšné. Řada „domácích“ má dojem, že Vietnamci zde žijí ilegálně. Stačí se prý podívat na počet, kolik jich žije na bytech a jak se přiživují na české společnosti. Jiný debatér ale vyzdvihl skvělý charakter své vietnamské manželky.

Různorodost pohledů, často založených na partikulární zkušenosti, ilustruje i slovní přestřelka, která se odehrála na samém závěru oficiální části setkání: „Vietnamci tu způsobují hluk, smrad, pijí, fetují, dvakrát měsíčně na ně voláme policii,“ zvedá se a vykřikuje jedna ze starších diskutujících. „Problémy, které máme tady, nemají jinde ani s cikánama. Vietnamci jsou nepřizpůsobiví jako cikáni, musí se nám přizpůsobit! Já jsem se sem přestěhovala před rokem a půl z Moravy a tohle je prostě strašný,“ doplňuje ji druhá. „To já tady žiju už před dvacet let a v životě jsem problém neměla,“ odpovídá jí smířlivě paní ve středním věku. „Tak to máte teda štěstí,“ uzavírá důchodkyně střet.

Libušskou radnici čeká vybudování připojení Sapy na Kunratickou spojku, chystá se zde stavět vietnamský investor a vzhledem k plánované výstavbě stanice metra Písnice se o místní pozemky zajímají další developři. Nekončí zde ani aktivity výzkumného týmu. Debata o česko-vietnamském soužití bude pokračovat. To, že byla tělocvična zaplněná do posledního místa, svědčí o tom, že řada občanů Libuše o ni má zájem. Účast zástupců ministerstev, městské části i nevládních organizací dokládá, že Libuš není lhostejná ani státní správě,

samosprávě a občanskému sektoru. A konečně účast zástupců Saporie svědčí o dobré vůli na straně vietnamských podnikatelů.

Nezbývá tedy než doufat, že otevřená debata všech zúčastněných bude nadále pokračovat a že se do ní bude zapojovat stále více lidí všech názorových a zájmových proudů, a to včetně více vietnamských libušanů.

Nezbývá tedy než doufat, že otevřená debata všech zúčastněných bude nadále pokračovat a že se do ní bude zapojovat stále více lidí všech názorových a zájmových proudů, a to včetně více vietnamských libušanů.

Tento článek vznikl v rámci projektu Na práci v ČR, financovaném z Evropského sociálního fondu prostřednictvím OP LZZ a státního rozpočtu ČR.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

O autorovi:

Jan Dítko pracuje v MKC Praha od listopadu 2012 jako koordinátor projektu Na práci v ČR.